

Κείμενο 1

Δείχνοντας ενσυναίσθηση προς τους ηλικιωμένους

Το ακόλουθο κείμενο της Γιαννούλας Δικαίου δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο www.grandmama.gr (προσπέλαση 26/4/2021).

«Εκεί που είσαι ήμουν και εδώ που είμαι θα έρθεις.» Το έχουμε ακούσει όλοι, ίσως από τους γονείς ή τους παππούδες μας. Μπορεί μάλιστα να το έχουμε πει και εμείς οι ίδιοι στα παιδιά μας. Κατά πόσο, όμως, μπορούμε να έρθουμε στη θέση του άλλου και να δείξουμε κατανόηση και ενσυναίσθηση τελικά;

Η ενσυναίσθηση αποτελεί έναν όρο απλό και, ταυτόχρονα, σύνθετο. Απλό, γιατί η έννοιά του αναγνωρίζεται, πλέον, από τους περισσότερους κι όχι μόνο από ειδικούς του χώρου της ψυχολογίας ή συναφών επιστημών. Παρατηρούμε να καταλαμβάνει προνομιούχο θέση ακόμη και σε συζητήσεις ανθρώπων που έτυχε, απλά, να ακούσουν τον όρο αυτό (π.χ. «Να δείχνεις ενσυναίσθηση στο παιδί σου, μην το καταπιέξεις, αφουγκράσου το!»). Και παρόλο που θεωρητικά και σημασιολογικά πρόκειται για κάτι απλό (ενσυναίσθηση <εν + συν + αισθάνομαι = μπαίνω στη θέση του άλλου, στα «παπούτσια» του, όπως λένε και οι Άγγλοι, τον καταλαβαίνω, τον συναισθάνομαι), πρακτικά υπάρχει, ίσως, μια συνθετότητα.

Σήμερα, λοιπόν, σκέφτηκα πως η συνθετότητα αυτή έγκειται στη στάση που καλούμαστε να τηρήσουμε απέναντι στους ηλικιωμένους. Στο παράδειγμα με το μικρό μας παιδί, ναι μπορούμε να είμαστε πιο ενσυναισθητικοί. Γιατί, ίσως, περάσαμε κι εμείς από αυτή την ηλικία, τη βιώσαμε και τη νιώσαμε μέσα από τα μάτια της παιδικής μας ψυχής, γεγονός που μας προβλημάτισε και μας έκανε, πράγματι, πιο ενσυναισθητικούς και ευαίσθητους σήμερα απέναντι στα δικά μας παιδιά.

Είμαστε, όμως, ενσυναισθητικοί απέναντι στους ηλικιωμένους; Γιατί έχουμε αντοχές για το παιδί μας και δεν θα μπορούσε καν να μας περάσει από το μυαλό το ενδεχόμενο να το εγκαταλείψουμε σε κάποιο ίδρυμα, όταν αυτό ξεπερνά τα όρια, ενώ για τους ηλικιωμένους είμαστε πιο δεκτικοί σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο (π.χ. κάποιο γηροκομείο) σε στιγμές ανάλογης εξάντλησης;

Εντάξει ... δεν έχουμε βιώσει την Τρίτη Ηλικία, δεν γνωρίζουμε τις απαιτήσεις και τις ανάγκες της. Και είναι λογικό ... είμαστε ακόμα νέοι ή τέλος πάντων πριν το κατώφλι αυτής της ηλικιακής φάσης. Πολλοί μάλιστα λένε ότι οι νέοι δεν θέλουν να βρίσκονται κοντά σε ηλικιωμένους για πολύ, διότι η επαφή αυτή, υποσυνείδητα, τους υπενθυμίζει το θάνατο...!

Ξέρετε, το γήρας ή αν θέλετε να το πω πιο «κομψά» η ωρίμανση δεν συμβαίνει από τη μια

στιγμή στην άλλη. Περνάμε φάσεις. Η κρίση της ηλικίας των 30, των 40 και των 50 - με τις ενδιάμεσες κρίσεις για πολλούς - σίγουρα μας δίνουν τη δυνατότητα να έρθουμε λίγο πιο κοντά σε αυτό που βιώνει ο ηλικιωμένος. Γιατί, πραγματικά, ευτυχώς ή δυστυχώς, η παιδική και νεανική ηλικία είναι σύντομη.

Ας μπορούμε, λοιπόν, στη θέση τους, γιατί οι περισσότεροι από εμάς βρεθήκαμε, έστω για λίγο, σε παρόμοιες στιγμές ανασφάλειας. Μπορούμε να βοηθήσουμε με μια απλή κουβέντα, έναν όμορφο λόγο και την αμέριστη, φυσικά, συμπαράστασή μας, όχι απαραίτητα, για να «ανθίσουν», όπως πρώτα, αλλά για να αντέξουν, ζώντας με ποιότητα κι αξιοπρέπεια.

Κείμενο 2

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Π. ΚΑΒΑΦΗΣ (1863-1933)

Κεριά

Τα «Κεριά», που γράφτηκαν τον Αύγουστο του 1893 και δημοσιεύτηκαν το 1899, ανήκουν στα Αναγνωρισμένα ποιήματα του Κωνσταντίνου Π. Καβάφη, Ποιήματα (1897-1933), Στιχαριθμημένη έκδοση φροντισμένη από τον Γ. Π. Σαββίδη, Αθήνα: Ίκαρος, 1989, σ. 189.

Του μέλλοντος οι μέρες στέκοντ' εμπροστά μας
σα μια σειρά κεράκια αναμένα –
χρυσά, ζεστά, και ζωηρά κεράκια.

Οι περασμένες μέρες πίσω μένουν,
μια θλιβερή γραμμή κεριών σβυσμένων·
τα πιο κοντά βγάζουν καπνόν ακόμη,
κρύα κεριά, λυωμένα, και κυρτά.

Δεν θέλω να τα βλέπω· με λυπεί η μορφή των,
και με λυπεί το πρώτο φως των να θυμούμαι.
Εμπρός κυττάζω τ' αναμένα μου κεριά.

Δεν θέλω να γυρίσω να μη διω και φρίξω
τι γρήγορα που η σκοτεινή γραμμή μακραίνει,
τι γρήγορα που τα σβυστά κεριά πληθαίνουν.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1

1^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Να γράψεις σε μία παράγραφο 40 – 50 λέξεων τους λόγους για τους οποίους η συγγραφέας του Κειμένου 1 θεωρεί πως η συνθετότητα της ενσυναίσθησης παρατηρείται στη στάση μας απέναντι στους ηλικιωμένους.

Μονάδες 10

2^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Να εντοπίσεις δύο γλωσσικές επιλογές με τις οποίες συνδέονται νοηματικά η τρίτη με την τέταρτη παράγραφο του Κειμένου 1(μονάδες 4) και να αιτιολογήσεις τη χρήση τους (μονάδες 6).

Μονάδες 10

3^ουποερώτημα (μονάδες 15)

Τι πετυχαίνει η συγγραφέας του Κειμένου 1 με τη χρήση των ακόλουθων σημείων στίξης;

της παρένθεσης: (π.χ. *κάποιο γηροκομείο*) (4^η παράγραφος)

του θαυμαστικού: *διότι η επαφή αυτή, υποσυνείδητα, τους υπενθυμίζει το θάνατο...!* (5^η παράγραφος)

των εισαγωγικών: *να «ανθίσουν»*(7^η παράγραφος)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4

Να ερμηνεύσεις τον συμβολισμό των κεριών στο Κείμενο 2 (μονάδες 10) και να διατυπώσεις τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου με τις ιδέες που εκφράζει το ποιητικό υποκείμενο στις δύο τελευταίες στροφές του ποιήματος (μονάδες 5). Να απαντήσεις τεκμηριωμένα σε ένα κείμενο 120-150 περίπου λέξεων.

Μονάδες 15